

Ejderhusprojektet på Hävringe 2018

Inledning

Utgångspunkten för ejderhusprojektet är att det under det senaste årtiondet setts allt färre ejderungar och att vi under åren 2014-15 noterade stora ansamlingar av havsörn på ön Hävringe. Det finns flera orsaker till ejderpopulationens nedgång varav tiaminbrist kanske är den viktigaste. Predation från mink och havsörn är andra orsaker.

I Norge finns sedan lång tid tillbaka en tradition där skärgårdsbefolkningen har byggt ejderhus för att få ådorna att häcka där. Deras utgångspunkt har varit att komma åt ejderdun samt i viss mån deras ägg. Med vårt projekt vill vi undersöka om ejderhusen kan utgöra ett skydd mot havsörnspredation för ådorna under deras häckning vilket skulle öka antalet nyfödda ejderungar. Vi valde Hävringe för att där finns många ejdrar samt ingen mink. Om vi får belägg för den tesen så är vår tanke att vi vill sprida den kunskapen till skärgårdsbefolkning och andra fågelintresserade.

Foto: Bildbyrån Peter Karlsson Nyköping

År 2016 hade vi 30 ejderhus och 30 enklare platsbyggda skydd. Inget ejderhus blev bebott av åda. 13 av de enklare platsbyggda skydden blev bebodda av ådor under häckningen.

År 2017 öppnade vi upp ejderhusen samt byggde 32 nya skydd, vilket innebar att vi hade 92 ejderhus/skydd. (i fortsättningen kallas alla för ejderhus). 14 av dem blev bebodda och i 9 av dem kunde vi konstatera lyckade häckningar. I 3 av skydden hade även svärta häckat.

Resultat 2018

Inför häckningen 2018 fortsatte vi med att öppna upp ejderhusen samt flytta några av ejderhusen till platser som vi bedömde som mer attraktiva för ådorna. Under perioden 16/4 – 8/8 har vi gjort 8 resor ut till Hävringe. Några ggr har vi sovit över där, vilket innebär att vi har varit ute 11 dagar. Vår ambition har bl a varit att kunna studera havsörnspredationen. Vi har haft tillgång till vaktstugan, så vi har kunnat se ut över ön utan att störa havsörnarna.

22 av våra ejderhus blev bebodda och i 14 av dem kunde vi konstatera lyckade häckningar. I 3 av skydden hade svärta häckat.

Foto: Jan Karlsson Oxelösund

Slutsatser och diskussion

Vi kan se att ådorna allt mer väljer att häcka i våra ejderhus. Vi bedömer att det har funnits ca 120-150 frihäckande ådor under de tre år vi har varit på Hävringe. Vi vet ej hur lång tid det tog i Norge för att få ådorna att vänja sig vid ejderhusen så vi har svårt att bedöma om det är en rimlig takt. Vi tror att det tar en längre tid för ådorna att vänja sig vid ejderhusen.

Kriteriet för en lyckad häckning är att vi efter häckningen har funnit äggskalsrester i boet. 2016 gjorde vi ej någon sådan inventering. 2017 och 2018 kan vi se att ca 65% av häckningarna i våra ejderhus är lyckade. Eftersom vi inte vet hur stor häckningsframgång de frihäckande ådorna har blir det svårt att värdera häckningsframgången i våra ejderhus.

Vi har inte lyckats se hur havsörnspredationen går till under åren 2016-2018. Vi kan konstatera en viss predation från havsörn men vi vet inte om den sker när ådan ligger och ruvar, om den sker när hon lämnat boet och är i rörelse i samband med att hon dricker vatten eller både/och. 2015 var det många havsörnar ute på Hävringe och då gjordes observationer att, främst unga havsörnar, gick omkring på ön och utövade en aktiv predation på de ruvande ådorna.

Vi har sett tecken på predation av ägg från kråka. Motsvarande predation sker säkert bland de frihäckande ådorna men vi vet ej om det sker i samma/större/mindre omfattning. En tanke som slagit oss är att i värsta fall kan våra ejderhus vara en "markör" för de intelligenta kråkorna som snabbt lär sig att när ådan lämnat skyddet för att dricka vatten så kan de hitta mat där.

Vi kan se ett mönster i att människan ger ejdern ett skydd mot havsörnspredation. Flertalet av de ejderhus som har blivit bebodda ligger i närhet av de stugor som finns på Hävringe. Vi ser även att de flesta lyckade häckningarna ligger närmare stugor. Även många av de frihäckande ådorna häckar närmare stugor. Detta mönster bekräftas av andra iakttagelser från Norge och ute i vår skärgård under många år.

Vi kommer senare i höst att lämna en fullständig rapport gällande treårsperioden 2016-2018. Samtidigt kommer vi att presentera några idéer till hur vi vill gå vidare under 2019.

Arbetsgruppen för Ejderhusprojektet